

Interessant nieuws van het Eurobirdnet in november en december 1999

Deze aflevering begin ik te schrijven op 23 november. Ik heb dan 98 brieven, mededelingen en verzoeken in mijn 'Postvak-IN' staan. Als u dit leest is het voorjaar zeker in zicht. Het millennium-probleem zal dan weer zijn vergeten. Zo relatief zijn veel zaken. U en ik zien weer uit naar de Tjiftjaf en de Fitis. Dat is heel gewoon. Hoewel gewone soorten het aardig kunnen laten afweten. Veel Fluiters waren er in 1999 niet, zo hoorde ik op de Sovon-dag op 27 november. Is de Fluits op zijn retour? Een vraag voor het nog komende jaar, want de verfijning van dit artikel schrijf ik op 30 december. Het laatste nummer van het Vogeljaar van deze eeuw is dan net in de bus gevallen. Goed werk.

1. Rudy Offereins helpt mij in de winterstemming te komen. Hij geeft op zijn website aan hoe je Russische Kauwen (*Corvus monedula soemmeringii*) kunt onderscheiden van onze Kauwen (*Corvus monedula monedula*). De Russische Kauwen komen in de winter. De website van Rudy zal ik in deze aflevering bespreken.

2. Bladkoningen (*Phylloscopus inornatus*) bleken er in oktober en november 1999 volop te zijn. Er werden zelfs weer Hume's Bladkoningen (*Phylloscopus humei*) gezien. Guus van Duin citeert uit A. E. Brehm, 'Uit het leven der dieren' naar den tweede druk der volksuitgave. Voor Nederland bewerkt door S.P. Huizinga (leraar in de plant- en dierkunde aan de Rijks Hoogere Burgerschool te Leeuwarden). Deze A.E. Brehm is een zoon van de Brehm. Deze beschrijft mogelijk de Bladkoning. 'Onopgemerkt of zonder herkend te worden trekt ieder jaar een Boschzanger, die in het verafgelegen Oost-Azië broedt, door Europa en soms ook door ons vaderland om op een afstand van vele duizenden kilometers van zijn nestelplaats, in West-Afrika, den winter door te brengen: dit doet de Grauwstuit-boschzanger (*Phylloscopus superciliosus*). De bovendelen van dezen Vogel zijn dof olijfgroen; een licht geelachtige, tamelijk brede, met zwart omzoomde streep, die bij het neusgat aanvangt, strekt zich over de ogen uit, tot aan den achterkop; over het midden van den kruin loopt een tweede, onduidelijke streep van lichtere kleur dan de omliggende veren; de zijden van den romp, van den krop tot de schenkel zijn teer groenachtig geel, overigens zijn de onderdelen geelachtig wit; de slagpennen en de staartveren zijn zwartbruin, naar buiten met smalle binnengroene zoom; de slagpennen zijn ook aan de binnenzijde wit gezoomd; de armpennen en de grootste bovendekvederen van den vleugel hebben aan de spits een bleekgelen rand, waardoor twee lichte dwarsstroken op de vleugels ontstaan. Dit vogeltje is 9 à 10 cm lang. De uitgestrektheid van het broedgebied van den Grauwstuit-boschzanger is tot dusver nog niet bekend; alleen weet men, dat hij Toerkestan, Oost-Siberië (te beginnen bij het meer van Baikal),

China en het Himalaja-gebied bewoont, dat hij op een hoogtegordel tusschen 1000 en 2500 m verblijft en broedt, en iedere winter naar het zuiden van Indië trekt. Bijna even geregeld, maar steeds in veel geringer aantal volgt hij ook den westelijken weg door Noord- en West-Europa; volgens Gätke ziet men hem bijna ieder jaar op het kleine eiland Helgoland, waaruit deze nauwgezette onderzoeker de onderstelling put, dat deze vogel ongetwijfeld ieder jaar door Duitschland trekt, hetgeen ons alleszins aannemelijk voorkomt. Werkelijk heeft men onze Boschzanger in de meest verschillende landen van Europa gevangen, onder andere herhaaldelijk in den omstreken van Berlijn en in Anhalt, bovendien in Engeland, in Nederland (éénmaal bij Leiden), bij Weenen, bij Milaan en in Palestina.'

Volgens Lieven Caeckebeke uit België zou het hier ook wel eens de Pallas' Boszanger kunnen betreffen. Guus moet de beschrijving maar eens bij de CDNA indienen.

In de jaren veertig en daarvoor ving de ringer D.G. Kars uit Leerdam regelmatig Bladkoningen die hij Grauwstuitzangers noemde!

3. In Kuinre in de Noordoostpolder werd een stukje bot van een Kroeskoppelikaan '*Pelecanus crispus*' gevonden. Het bleek een deel van de tarsus te zijn, die beschadigd was. Mogelijk werd dit veroorzaakt door een pijlschot. Er was herstel te zien. Een en ander werd verteld tijdens een programma op Radio Flevoland. Het bot moet uit de 13de eeuw afkomstig zijn, dus twitchers kunnen rustig thuisblijven. Aldus meldt ons Ton Eggenhuizen.

4. Een behoorlijke discussie is deze maand gewijd aan het ringen. Verscheidene opties komen aan de orde. Is ringen wel goed voor vogels? Zij ervaren stress. Wordt het tijd met het ringwerk te stoppen?

Ook het feit dat er te weinig over het ringonderzoek wordt gepubliceerd, komt weer terug. Ruud van Beusekom schrijft dat er wel tienduizend Kleine Karekieten zijn geringd. Maar waar staan de bevindingen in een artikel? Bijvoorbeeld over doortrekkpatronen, de verhouding adult/juveniel, biometrie, enzovoort. Ruud zou graag ook meer willen lezen over de Koperwiek 'om maar eens een soort te noemen'.

Rink Slings schrijft dat in 'De Winterkoning', het blad van Vogelwerkgroep Castricum, regelmatig zaken hebben gestaan, maar dan gaat het over de uitwerking van regionaal verzamelde gegevens.

Jo Rampen, erelid van de NOU (Nederlandse Ornithologische Unie) en de Club van Nederlandse Vogelkundigen, vertelde tijdens de clubvergaderingen altijd over het aflezen van kleureringen bij Zilvermeeuwen. Over al die resultaten van het kleurringonderzoek wordt ook te weinig gepubliceerd is de mening.

De discussie gaat vervolgens de kant op van de motieven die de ringer drijven. Is het jachtinstinct? Of gewoon even genieten van het vasthouden van een vogel? Persoonlijk mag een ieder zijn eigen

passie uitleven, als dat met respect voor een levend organisme gebeurt en er geen kwaad geschiedt.

Veel aardiger is het te lezen over al die vogels van her en der. Inmiddels blijken DNA-gegevens die van vogelfragmenten worden verzameld, ook al een goed beeld te kunnen geven van de herkomst van vogels en dat terwijl dit onderzoek nog in de kinderschoenen staat.

Ton Eggenhuizen breekt een lans voor de Nederlandse Ringcentrale. Dit is een onderafdeling van het Vogeltrekstation. Er blijkt een frisse wind te waaien door dit instituut. Er wordt prompter gereageerd en de gegevens worden vlotter geleverd. Er zijn nieuwe projecten opgestart, zoals het CES (Constant Effort Site) en het RAS (Ringing Adults for Survival). Deze projecten bestuderen de populatiedynamica van de vogels en zijn daardoor van belang voor de bescherming van de vogels.

Vogels ringen om te zien waar ze vandaan komen, gebeurt nog wel, maar is eigenlijk ouderwets. Kortom, vindt ook Ton, er moet meer worden gepubliceerd, hetgeen ik met hem eens ben. Af en toe staat er wel iets in Ardea of in het Sovon-Nieuws, dat kan echter beter. Nederlandse tijdschriften hoeven dus geen kopijlood te hebben.

5. Het United Kingdom Birdnet heeft ook heel interessante berichten, althans bij tijd en wijle. Wat is de vogel van dit tweede millennium? Men noemt de Reuzenstruisvogel (*Aepyornis*), de Dodo (*Leptosomus discolor*), de Moa's (onder andere *Dinornis maximus* en 18 andere soorten) of de Reuzenalk (*Pinguinus impennis*).

Een andere suggestie is de Jubjubvogel. De enige keer dat deze soort in het leven werd geroepen, is in het verhaal 'Jabberwocky' in het boek

'Through the Looking-glass' geschreven door Lewis Carol, de schrijver van 'Alice in Wonderland'. Deze soort komt op geen enkele 'lifelists' voor. Gelukkig maar, vindt Tony Arnold-Layne. Het schijnt niet zo'n aangenaam dier te zijn. Zij 'dipt' liever op deze soort.

In hoofdstuk 1: 'Looking-glass house' (Uitgever Everyman, London, 1993, bladzijde 124) staat deze vogel in een gedicht beschreven. Alice vraagt Humpty Dumpty naar een verklaring van het gedicht 'Jabberwocky'. Daarin komt het woord 'borogove' voor. Dit moet een armzalig uitziende vogel zijn.

U mag mij ook de vogel van het millennium doorgeven. Ik zal tellen welke antwoorden er worden gegeven en daar in aflevering 21 over berichten.

6. Via het Amsterdamse Vogelnet lees ik dat het Rijksmuseum een eigen website heeft. Op dit adres <http://www.rijksmuseum.nl> staan meer dan 1250 topstukken uit het museum. Het aardige van schilderijen van vroeger is, dat er herkenbare zaken op staan. Bijvoorbeeld allerlei vogelsoorten en bijvoorbeeld spreukenpotten. Zo kun je nagaan wat voor soorten er in Nederland waren, voorzover wij dit niet wisten. Op een schilderij in het Rijksmuseum moet een Brilzeeënd staan. Zie ook 'Het Vogeljaar' 46 (3): 125.

Frans van der Veen, webmaster in het Rijksmuseum, is medeontwerper van de website. Hij wijst ons op een schilderij gemaakt door Antwerpenaar Peter Geysels (1621-1690). Hierop staan onder andere vier vogels. Twee daarvan determineerde hij als IJsvogel en Goudvink.

De derde moet een Kneu zingen, maar dat klopt niet volgens Frans. Hij vindt dit meer een Keep. Zo kunnen zich interessante discussies ontpinnen via de digitale snelweg over vogels en hun herkenning. Mocht u het weten, schrijf mij of Frans. URL: <http://www.rijksmuseum.nl/ariadata/image/SK/Z/SK-A-2213.Z.jpg>

De website van Natura Aragon

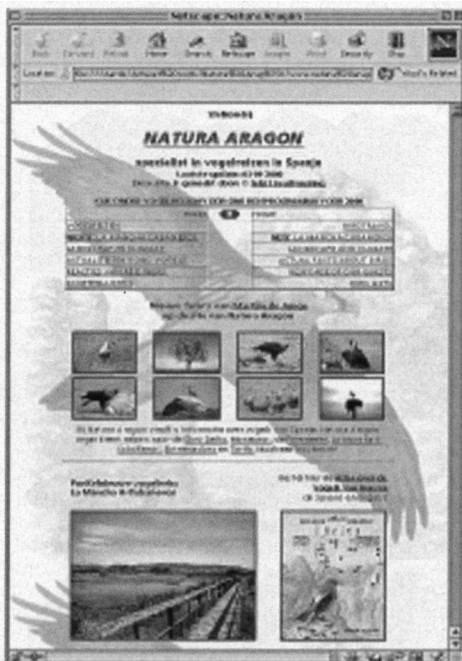
Er zijn voor mij verscheidene redenen deze site te bespreken:

Spanje heeft heel veel vogelsoorten die ik hier niet zo gemakkelijk te zien krijg en daar heel gewoon zijn. Op reis met mijn zwager, die vrachtwagenchauffeur is, heb ik nooit zoveel Rode Wouwen gezien als langs de weg van Vitoria en Salamanca naar Portugal. Vlak voor de grens met Portugal meende ik een Duponts Leeuwerik te horen zingen. Ik kon de vogel helaas niet vinden en dus moet ik nog eens terug.

De Coto de Doñana, Las Marismas, Monfrague en veel meer plaatsen spreken tot mijn verbeelding. Een uitwisseling tussen de school waar ik werk en een school in Bilbao leverde mij fraaie Vale Gieren op. Heel gewoon, zo lees ik in de 'Atlas of the Birds of Huesca', geschreven door Maarten Platteeuw & Kees Woutersen (zie ook: Het Vogeljaar 45 (6): 280 en 46 (5): 197-203).

En zo is er een derde reden.

Voor Kees heb ik al jarenlang een zwak. Ik vind hem een goede vogelaar. Hij heeft ons ooit weten te strikken voor een meeuwenonderzoek. Daaruit kwamen interessante gegevens. Hij woont al weer wat jaren in Spanje. Natuurlijk moet Kees daar zijn brood verdienen en hij doet dat met be-

De openingspagina van de Internetsite van Natura Aragon.

hulp van zijn kennis en kunde. Hij laat vogelaars genieten van al het Spaanse schoons. Een beetje reclame maken voor Kees en Natura Aragon vind ik dus niet verkeerd.

De website is te bereiken via: <http://www.na.tiu.nl/> Lammergieren zwermen als ondergrond van hyperlinks naar prachtige natuurgebieden als: Extramadura, de Pyreneeën, Monegros, La Mancha en noem maar op.

Als ik doorklik naar de Extramadura dan moet ik mijzelf beheersen om mij niet direct aan te melden. Niet alleen is Kees de gids, maar de prijs is ook prima. Monniksgier, Spaanse Keizerarend en Blauwe Ekster, alleen dat schoons al.

Door naar La Mancha. Daar streed Don Quichotte. Het is pas honderd jaar geleden dat het boek uitkwam en ter gelegenheid daarvan is er heel veel belangstelling voor het gebied geweest. Er zijn speciale routes. Dat kun je dan vooraf of na afloop van de vogelreis doen.

De site geeft veel soortenlijstjes. Je kunt ze snel inladen. Daar is veel aandacht aan besteed. Dit via de Apple-Macintosh en html-teksten. De webmaster is de vriend van Kees, Johan Bos. Hij vindt de reacties van de reizigers natuurlijk heel fijn.

De meest tot de verbeelding sprekende vogel van Spanje is voor mij de Duponts Leeuwerik '*Chersophilus duponti*'.

Het is het geluid en het zijn de verhalen over deze, soms lastig te vinden soort. Die zou ik heel graag eens willen zien en horen. Naast de Apenarend (*Pithecophaga jefferyi*) van Mindanao een eiland van de Filipijnen heb ik zo even geen specifieke wensen. Hoewel... als ik mij kwaad maak, weet ik best nog wel wat meer te noemen.

Hasta la vista.

Rudy's Birding page

Een mooie foto met een Sijs staat er op de homepage. Rudy meldt dat hij een actieve site wil bouwen. Daarin moet van alles te vinden zijn over zijn favoriete hobby.

URL: <http://www.geocities.com/RainForest/Jungle/7550/index.html>.

Hij fotografeert en dat kunnen wij op deze site zien. Er zijn heel veel pagina's met foto's.

Pontische Meeuw (*Larus cachinnans*) In eerste winterkleed, Lauwersoog Gr., 12 december 1999. Een erg typisch exemplaar. Let op de witte kop en onderdelen en de lange rechte snavel. Het veerpatroon van mantel, dekveren en tertials verschillen duidelijk van eerstejaars Zilvermeeuw en Geelpootmeeuw.

Foto: Rudy Offereins.

Torenvalk op de kast. Deze vogel was op 14 november 1999 bij mijn dochter, die in Amsterdam-Zuidoost op kamers woont, haar slaapkamer binnengevlogen. De vogel had zich bovenop de kast teruggetrokken, blijkbaar om er de nacht door te brengen.

Foto: Dick Lublink.

Tien foto's met onder andere Pestvogel, Zwartkeellijster, Roodborst, Dwergmeeuw en Roodpootvalk geven aan dat het Rudy niet alleen om zeldzaamheden is te doen.

Ezumakeeg in het noorden van Friesland krijgt aparte aandacht en terecht. Een schitterende opname van het gebied en natuurlijk weer prachtige foto's van Bosruiter, Kleine Strandloper, Kleine Plevier en veel andere soorten. Wat is die Krombekstrandloper fraai.

Heel interessant is het artikel over de Noorse en Russische Kauwen en hun herkenning. Veel schitterende foto's completeren het artikel dat staat in het blad Taxon, 3de jaargang nummer 1. Dit blad richt zich op zeldzamere vogelsoorten in de provincie Groningen.

Voor elke lezer van het Vogeljaar is dit artikel de moeite waard om er kennis van te nemen.

Meeuwen vormen een andere specialiteit van Rudy. Daaraan heeft hij een speciaal onderdeel van zijn website gewijd. Voor het bestuderen van de meeuwen gaat hij naar een zandput bij Hoogeveen. Door het fylogenetische soortensysteem zijn er enkele ondersoorten van meeuwen als aparte soort gedefinieerd. Zo is er de Pontische Meeuw. Een paar jaar terug had vrijwel niemand er van gehoord. Natuurlijk wel van de ondersoort *cachinnans*, maar verder niet. Nu heb ik zelf zo'n meeuw gezien en Rudy laat zien dat ze regelmatig bij deze zandput zijn te vinden. Ook in de grindgaten in Limburg kun je ze vinden. De foto's op de site helpen ons bij het beter leren herkennen van deze vogelsoort. Dat is mooi. Ook staan er foto's op van een juveniele vogel. Roef Mulder,

Theo Bakker en Nils van Duivendijk zijn ook leveranciers van de getoonde foto's.

Wie de foto's goed bestudeert, ziet inderdaad de verschillen tussen de andere meeuwensoorten. Rudy is van beroep technisch medewerker bij de Dienst Landelijk Gebied (DLG) Leeuwarden, dat was vroeger de Landinrichtingsdienst. Hij begeleidt enkele landinrichtingsprojecten. Dat heeft niets met zijn hobby of het bouwen van webpagina's te maken. Hij vogelt al zestien jaar en vanaf 1990 is hij voor zijn lijst met zeldzame soorten bezig. Sinds hij het bestaan van Pontische Meeuwen kent (vanaf eind 1997) is hij zich steeds meer in het veld gaan toeleggen op de grote meeuwen.

Zijn website is ontstaan uit onvrede over het gebrek aan herkenningmateriaal van onvolwassen vogels, bijvoorbeeld in Dutch Birding en als aanvulling op andere sites, die wel aandacht besteden aan meeuwen, maar niet zo consequent foto's van juveniele Pontische Meeuwen publiceren. Terwijl de jonge vogels veel in Nederland zijn te zien en ook goed zijn te herkennen.

De tekst is in het Engels en sober van opzet. Hij laat liever de foto's spreken. De site bouwt hij met

behulp van Word97 en de eigengemaakte foto's scant hij zelf.

Al met al een zeer informatieve site.

Correctie: In het laatste nummer (het Vogeljaar 47 (5): 223) staat een fout in een URL over klauwieren. Het juiste adres is: <http://www.egroups.com/list/shrikeology>.

Naar aanleiding van mijn opmerking over de Kleine Zilverreiger in hetzelfde nummer (bladzijde 220), wijst Joop Swaab mij erop dat hij mij zeker niet heeft gewezen op de Westelijke Rيفreiger, maar op de Amerikaanse Kleine Zilverreiger (*Egretta thula*) the Snowy Egret. In het begin van de jaren vijftig was er een vogel gemeld uit natuurgebied 'De Beer'. Samen met Bik Tekke is Joop toen gaan kijken en zij zagen dat deze vogel een gele snavelbasis had. Het bleek dat er een vogel was ontsnapt uit een zending voor de dierentuin in Wassenaar. De vogel zat er gedurende de zomer en werd eind september nog gezien tijdens een excursie van de Nederlandse Club van Vogelkundigen.

Mocht u mij op zaken willen attenderen, of naar aanleiding van bovenstaande reageren, dan vindt u mijn adres hieronder.

■ P.C. Meijer, Bakboordlaan 3, 3448 KG Woerden, telefoon: (0348) 43 19 05; fax: (0348) 43 02 16.

E-mail adres: meijerpc@worldonline.nl. Mijn homepage vindt u op: <http://members.tripod.com/pcmeijer/index.html>

De homepage van 'het Vogeljaar' vindt u op: <http://home.wxs.nl/~rkole/vj.htm>

Wie op reis wil met 'het Vogeljaar' kijkt op: <http://www.ecotourist.demon.nl>